

GERRA HOTSEI AURRE EGIN BEHARRA

EGILEA | **ZIGOR OLABARRIA OLEAGA**

AZALA | **IÑAKI LANDA**

Ez gaude prest lauzpabost urte barru datorkigunerako. Arriskua zitzu bizian dator guregana. Aurre egin behar diogu: Ukrainan gertatzen ari dena hemen ere gerta liteke” (...) “Errusia, Txina, baina baita Ipar Korea eta Iran ere, gogor ari dira lanean Ipar Amerika eta Europa ahultzen saiatzeko. Ordena globala birmoldatu nahi dute” (...) “Gerra garaiko mentalitate batera aldatzeko garaia da. Eta defentsako ekoizpena eta gastua bizkortzekoa”.

Mark Rutte NAToko idazkari orokor izendatu berriaren hitzak dira, kargua hartuz geroztik egin duen bere lehen mintzaldi publikoan esanak, Bruselan, abenduaren 12an. Arriskuz beteriko orainaldia eta, NATOren errezetak ez jarraitzekotan, etorkizun amesgaiztokoa irudikatu zigun mendebaldarroi oro har eta europarroi zehazkiago. Zeintzuk

dira errezeta horiek? Azken urteotan etengabe entzun ditugun berdinak aurreko idazkari nagusi Jens Stoltenbergen ahotik, edo Europako Batzordeko presidente Ursula Von der Leyenenetik eta Europako hainbat estatutako agintarienetatik, edo hedabide dependente handien bozgorailuetatik. Horien guztien errezeta berdina, baina, hau ere azken urteotako dinamikari jarraiki, atzo baino koska bat gorago –bihar baino bat beherago–.

Inork ez du eskubiderik Mendebaldeari itzal egiteko, saiatzea bera eraso da, “gure bizi eredia” defendatzeak gerrarako prestatzea eskatzen du, eta “azkarragoak eta basatiagoak” izatea, Rutteren esanetan. Europako armagintza industria “txikiegia, zatikatuegia eta mantsoegia” da “hamarkadetako inbertsio eznahikoen” ondorioz, eta horri konponbidea jartzea hil ala biziko kontua da.

LARRUN HILABETEKARI MONOGRAFIKOA · ARGIAren 2.902 zenbakiarekin banatua

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOAA S.A.L. **HELBIDEA:** ZIRKUITU IBILBIDEA, 15. PABILOIA 20160 LASARTE-ORIA **TELEFONOA:** (00 34) 943 37 15 45

POSTA ELEKTRONIKOA: LARRUN@ARGIA.EUS **INPRIMATEGIA:** ANTZA KOMUNIKAZIO GRAFIKOA **DISEINUA:** MAITANE GARTZIANDIA

2025eko urtarrilaren 26a

2024an 75 urte bete dira NATO sortu zenetik. "Gure bizimodua" defendatzeko gerran "azkarragoak eta basatiagoak" izatera deitu du Mendebaldea antolakundearen idazkari idazkari orokor berriak.

Nola? Etxeko-lanak banatu zituen NATOko buruak: "Gobernu-uei: eman gure industriei behar dituzten eskaera handiak eta epe luzeko kontratuak, gaitasun gehiago eta hobeak azkar ekoizteko (...) Defentsa industriari: ahal duzun guztia egin behar duzu gu salbu mantentzeko. Dirua dago mahai gainean, eta handitu baino ez da egingo. Egin txanda gehigarriak eta ekoizpen-lerro berriak! (...) NATOko herrialdeetako herritarrei, batez ere Europan: esaiezue [agintariei] gaur sakrifizioak egitea onartzen duzuela bihar salbu egon gaitezene".

Zeintzuk dira herritarrek onartu behar dituzten "sakarfitzio" horiek? "Europako herrialdeek erraz gastatzen dute beren diru-sarreraren laurdena pentsio, osasun eta gizarte-segurantzako sistemetan. Diru horren zati txiki bat behar dugu".

ELDARNIO MILITARISTA ASPALDI HASI ZEN

Ruttek biharko eskaera gisa aurkezten duen estrategia, baina, aspaldi ari da inposatzen. 2017tik, bere historian lehen aldiz, EBk gastu militarerako partida berezitu du. Europako Defentsa Funtsen aurrekontua asko hazi zen Ukrainako gerraren testuinguruan; 2021-2027 urteetarako aurreikusita zeuden 13.000 milioi euroak xahutu dituzte jada; eta EBko Defentsa Komisario Andrius Kubiliusek -kargua sortu berria da- 100.000 milioiko gastua proposatu du 2028-2035 aldirako. Horri guztiari estatu bakoitzak egiten duen gastu propioa gehitu behar zaio. NATOko Europako herrialdeek 2014an onartu zuten -Bakearen Nobel saridun Obamaren mehatxupean- gastu militarra BPGren %2ra igotzeko helburua eta ordutik hazkundera etengabea izan da,

bereziki azken urteotan. Osasun, hezkuntza, pentsio edo prestazio publikoetara bideratutako gastuak behera egin du, bien bitartean.

Ez da nahikoa, ordea. Bruselan Ruttek estatuentzako %3ko langa berria iradoki zuen... edo %4koa. Baita estatu-erakunde bankuek eta pentsio funtsek armagintzan inbertitzeko duten debekua bertan behera uztea ere. EB mailan, Europako Inbertsio Bankuarekin berdina lortzeko presioa egiten ari dira aspaldi agintariak eta armagintza lobbya.

Bada beste aldaketa funtsezko bat. Iraganeko Europak arma ia guztiak AEBei erosten zizkion. 2024an Europako Defentsa Estrategia Industrialak aurkeztu zuen Europako Batzordeak. Estrategia berriak baldintza bezala ezarri du EBko gastu militarren %50a behintzat bertako herrialdeetako industrian egitea, gutxienik hiru

herrialderen parte hartzearekin. Europako armagintza industria gartzea estrategikotzat jo du EBk, eta dirua eta bestelako erraztasunak ez dira faltako.

EUSKAL HERRIA, MENDEBALDEAREN ISLA

Gasteizkoak alde antimilitaristak Europako armagintzaren eta diskurtso gerrazaleen azterketa egin du argitaratu berri duen *Conversión de la industria militar en Euskal Herria para no fabricar más guerras* (Armagintza industriaren moldaketa Euskal Herrian, gerra gehiago ez sortzeko) liburuan. Eta horrek Hego Euskal Herrian duen isla jarri digu begien aurrean ikerketa sakon batekin. Ipar Euskal Herriko armagintza ez dute aztertu datuak lortzeko zailtasunak are handiagoak direlako. 2008ko ikerketan armagintzari loturiko 70 enpresa, ikerketa zentro edo erakunde identifikatu bazituen, hamabost urte beranduago 206, eta uste dute egiazki egiazki "nabarmen gehiago" direla. 206 horietatik 187 enpresak dira, 11 zentro teknologikoak edo ikerketakoak, bost unibertsitateak eta hiru finantza erakundeak.

Hainbat faktorek azaltzen dute hamabost urtetan armagintza hiru-koiztu izana, Gasteizkoaken arabera, besteak beste honako hauek: aurrekontu militarren eta laguntzen "izugarritzko gorakada", ikerketa zibilaren "kaptazioa" industria militarren eskutik, enpresa txiki eta ertainen eta bereziki teknologia berriei loturikoen paper protagonista, hezkuntza zentroen inplikazio gero eta handiagoa, armagintzako euskal enpresa handien zabalkundea nazioartera, edo, denetan kezka-garriena akaso, euskal herritarren artean hedatzen ari den armagintzarekiko "mentalitate berria".

"Duela urte gutxi arte militarismoarekin eta estamentu militarrekin lankidetzak gisa uler zitekeen

guztiak gaitzespena eta arbuioa eragiten bazuen Euskal Herriko gizartearen gehiengo zabalaren artean, gaur egun ez da horrela", irakurri daiteke liburuan: 2008an enpresek ezkutatu egiten zuten beren produkzio militarra; 2025ean askok aldarrikatu egiten dute. Ez da Gasteizkoak taldeak soilik antzematen duen aldaketa. LARRUN honetan elkarrizketatutako sindikalistetako batek dio nabaritu dutela langileek lehen lotsaz bizi zutela armagintzan aritzea, eta gaur ez. Onarpen berdina sumatu dute enpresarietate ere, edo Iñaki Etaio EHUKo irakasleak armagintzarekin harremana duten lankide eta ikasleen artean, liburuan irakurri daitekeenez. Ruttek eskatzen duen "gerra mentalitatean" sakontzen jarraitzeko lur ongarrirua da.

ERALDATU ALA ERAIL

Europa eta Euskal Herri mailako testuinguru horretan, mugimendu antimilitaristak armagintza industriaren moldaketarako proposamena jarri du mahai gainean. Moldaketa "eraldatzailerako", zehaztu nahi izan dute: ez du bilatzen soi-

lik produkzio militarra zibilgatik ordezkatzeko; baita produzitzen denak eta produzitzeko moduak beste gizarte bat elikatzea ere, honaino ekarri gaituzten kapitalismoarekin eta patriarkatuarekin amaitzea xede.

ARGIAk antimilitaristekin eta lantokietan ezinbesteko papera jokatuko beharko luketen sindikatuekin hitz egin du proposamenaren inguruan. Zintzotasuna darie bartzuen zein besteen hitzei, horregatik zailtasun asko aurkituko ditu irakurleak haien hitzetan, baina baita saiatzeko prestutasuna ere, eta indargunereren bat. Indargune horietako bat azpimarratzearen: Mendebaldeko zenbat herrialdeetako gehiengo sindikala dago prest gaur egun tankerako proposamen bat aintzat hartzeko?

303. LARRUN honetan armagintzaren "moldaketa eraldatzailerako" egitasmoan sakondu dugu. Jakitun ia ameskeria hutsa ematen duela proposamenak; jakitun espeziearenak egingo ez badu hori ere egin beharko dela noizbait, ez soilik armagintzarekin, baita lanarekin eta enpleguarekin oro har ere.